

Wringende¹ Waarden

Het is niet alles goud wat er **Blinkt**

Anne Nijburg MA

Bespreking methode Blink voor stichting Logos Instituut (www.logos.nl)

Logos-Instituut

Instituut dat wil laten zien dat de Bijbel een betrouwbare bron van kennis is voor verleden, heden en toekomst. Daarom wordt het Woord van God ook verdedigd door hen die hun vertrouwen stellen op Jezus Christus en geloven in Hem die de weg, de waarheid en het leven is. Daarmee is het Woord van God ook een betrouwbaar kompas om de juiste weg in de wereld te vinden en te gaan.²

Introductie

In de afgelopen maanden werden met enige regelmaat vragen gesteld of opmerkingen gemaakt over de methode Blink Wereld. De vragen kwamen zowel van ouders als van docenten. Van de diverse vragen en opmerkingen was de kern: Past deze methode wel in het christelijk onderwijs? Anders gesteld, is de methode Blink Wereld een methode die op gespannen voet staat met de identiteit van dit christelijk onderwijs of niet, of is er misschien een mouw aan te passen?

De focus ligt in dit artikel daarom op de levens-/wereldbeschouwing die ten grondslag ligt aan Blink Wereld in relatie tot de levensbeschouwing in het Bijbelgetrouw onderwijs.

Op welk kompas gaan de leerlingen (m.n. uit groep 5) zich oriënteren in de wereld wanneer de leerkracht – als expeditieleider – met de leerlingen over de wereld trekt?

Identiteit Christelijk onderwijs³.

De identiteit van het christelijk onderwijs staat of valt met de man of vrouw voor de klas. Wat een school ook opschrijft ten aanzien van de levensbeschouwing, hoe vaak er ook over identiteit wordt vergaderd, welke eisen aan een methode worden gesteld en hoezeer het bevoegd gezag ook de puntjes op de i wil zetten, de identiteit van christelijk onderwijs wordt bepaald door het hart van de docent. Het hart van de docent zal op Christus moeten zijn gericht, want daarmee is ook het onderwijs op Christus gericht. En als het onderwijs zo op Christus is gericht, worden leerlingen in BaO⁴ en VO daadwerkelijk geholpen hun identiteit ook aan Christus te ontlenuen.

¹ Wringen is: met een draaiende beweging iets vervormen

² Omschrijving op de website, gewijzigd en aangevuld door A.N.

³ Omschrijving door A.N.

⁴ BaO = Basis Onderwijs;

VO = Voortgezet Onderwijs

PO = Primair Onderwijs

Bijbelgetrouw onderwijs⁵

Onderwijs, dat uitgaat van de betrouwbaarheid van de Bijbel als het Woord van God en Enige betrouwbare kompas in deze chaotische wereld en zich baseert op de Bijbel en de Bijbelse principes die daaruit volgen, kan Bijbelgetrouw onderwijs genoemd worden. De leraar leert de leerlingen kritisch denken op grond van Bijbelse waarden. Dat wat zich afspeelt in het dagelijks leven van het heden of verleden wordt getoetst aan die principes. Ook het eigen onderwijs, alsmede het eigen gedrag worden kritisch onder de loep genomen.

Woord van dank aan de uitgever

Het geeft pas de uitgever van Blink op deze plaats te danken voor de vergaande bereidheid verschillende delen van de methode, alsmede de toegang tot het digitale materiaal, beschikbaar te stellen voor deze beknopte en kritische bespreking. De uitgever heeft van tevoren deze bespreking kunnen toetsen op feitelijke onjuistheden. Inhoudelijk daarentegen valt het geheel onder de verantwoordelijkheid van het Logos-Instituut, i.c. de auteur.

De Uitgever

De methode Blink Wereld wordt uitgegeven door de gelijknamige uitgeverij Blink in het hart van Den Bosch. Met meer dan 100 medewerkers is Blink de meest innovatieve leermiddelenontwikkelaar van Nederland, zo stellen ze zelf. 'We ontwikkelen lesmateriaal dat leerlingen uitdaagt om hun talenten te ontwikkelen en de wereld te ontdekken. Lesmateriaal dat nieuwsgierig maakt en leerlingen zoveel mogelijk zelf op onderzoek uit laat gaan. Samen met de leraar als expeditieleider.'⁶

Maar het wordt al snel duidelijk dat Blink meer is dan een uitgever van lesmethodieken. Blink is een marktgerichte en vernieuwende leermiddelenontwikkelaar, met een grote invloed op het onderwijs in zowel basis- als voortgezet onderwijs. Men geeft op diezelfde site aan wel 4100 scholen te bereiken met (delen van) de door hen ontwikkelde methodes. Dat is ongeveer de helft van alle scholen⁷ in Nederland⁸. Dan kun je dus met recht spreken van een grote uitgever met grote belangen en met een grote invloed. Maar, is daarmee de methode goed?

Is deze geschikt voor alle schoolsoorten?

Biedt de methode richting?

Welke richting?

⁵ Omschrijving A.N.

⁶ Blink.nl

⁷ Ocwincijfers.nl geeft voor het jaar 2021 aan: PO 6607 en VO1444 totaal 8051 scholen

⁸ Hoe zit dat met Vlaanderen?

De methode

Er wordt wel gezegd dat een goede methode meebeweegt met de ontwikkelingen in de samenleving en zo zicht biedt op de wereld. En dat betekent dat een methode voortdurend in ontwikkeling is.

Blink is een methode voor onderwijsvernieuwing⁹: ontdekken met de wereld als basis. Daarom wordt alles wat Blink ontwikkelt gedaan met behulp van cocreatie, dat is continu in contact staan met docenten, ouders en leerlingen. Via panels, interviews en partnerscholen wordt de uitgever voorzien van inzichten die mede aan de basis staan van de methodes. Waardevolle feedback, ideeën en tips worden meegenomen in de doorontwikkeling van de verschillende methodes. Want de visie bij Blink is: een methode is nooit af! De nieuwste wetenschappelijke inzichten over leren worden meegenomen. Bij Blink is leren altijd een betekenisvol proces waarin de leraar een sleutelpositie vervult.

‘Bij alles wat we doen staat het prikkelen van de nieuwsgierigheid centraal, want nieuwsgierigheid is de motor van leren.’

Blink zegt methodes te creëren samen met de beste en meest bijzondere docenten, experts, onderzoekers en creatievelingen. Maar ook met kinderen en hun ouders. Tijdens alle fases van het proces zijn deze cocreators betrokken. ‘Door co-creatie zijn we in staat steeds weer vernieuwende (digitale) concepten te ontwikkelen’.

‘Maar samenwerken betekent bij Blink ook dat we onze merken gebruiken om concepten te versterken, waarbij we gebruik maken van onze ervaring en expertise. Denk aan televisie, apps, websites en theatervoorstellingen. Met sterke merken als Bobo, Okki, Wild van Freek en National Geographic Junior is Blink uitgegroeid tot de grootste aanbieder van cross-mediaal edu-tainment in Nederland.’¹⁰

Een collega noemde dit ‘slimme marketing over de rug van kinderen’. Aan de andere kant moet er ook geld verdiend worden en investeert de uitgever wel degelijk in het doorontwikkelen van methodes¹¹.

Overzicht methodes

Blink ontwikkelt lesmateriaal voor het primair en voortgezet onderwijs. Je zou kunnen spreken van ‘de methode Blink’: nieuwsgierigheid prikkelen met de wereld als basis of zoals het er staat ‘de wereld als basis van onderwijs’¹². Dat

⁹ Zie onder cocreatie blink.nl/co-creatie/

¹⁰ De uitgever van Blink Wereld vindt dit niet relevant voor de tak waarbinnen lesmethodes worden ontwikkeld. Zij stellen dat dit zich richt op de thuismarkt die zo bediend wordt

¹¹ De uitgever stelt zelfs alle verdiende euro's in doorontwikkeling te steken. Dit is echter niet te controleren.

¹² Ontdek. Een nieuwe visie op taal. Met de wereld als basis. – Blink 2022, pg 7

leidt uiteindelijk tot steeds nieuwe methodes die groeien aan de stam van 'de methode Blink'. Maar leidt dat ook levensbeschouwelijke principes die ten grondslag liggen aan Blink Wereld, Taal, Lezen, enz.? Geeft Blink wereld, waar in deze bespreking de nadruk op ligt, kinderen wel een kompas. Of moeten ze maar zien waar ze terechtkomen.

Een overzicht van de methodes van uitgever Blink:

PO	VO
Blink Taal (nieuw)	Blink Nederlands – vmbo Onderbouw hv
	Blink Nederlands – bovenbouw hv
Blink Lezen	
Blink Engels (voorheen Groove.me)	Blink Engels – vmbo Onderbouw HV
Blink Wereld	Blink Geschiedenis – vmbo Onderbouw hv

Een oude wortel waar Blink al jaren op teert, voor wat betreft zijn voedingsstoffen zijn de tijdschriften¹³:

- Bobo voor groep 1-2; bestaat 50 jaar
- Okki voor groep 3-4
- Wild van Freek voor groep 4-5-6
- National Geographic Junior voor groep 6-7-8

T.rex-special

Samen met Blink is er een speciale National Geographic Junior T.rex-special ontwikkeld. Deze special is tailormade voor Naturalis en is vanaf september verkrijgbaar in hun museumwinkel. In deze special kunnen kinderen (en hun ouders) nog meer lezen over T.rex Trix, puzzels en knutsels maken en strips en weetjes lezen. Alle artikelen in de special geven, op een interessante manier voor de doelgroep, meer inzicht in het leven van de dino en vult hiermee de tentoonstelling T.rex in Town op zowel een informatieve als leuke wijze aan.

*“Bij Naturalis willen we kinderen raken met de rijkdom van de natuur. Door hen te laten ontdekken en ervaren. Als er één dier is die tot de verbeelding spreekt en waar je door geraakt kan worden, dan is het wel de Tyrannosaurus rex. Deze legendarische dino is hét middelpunt van de tentoonstelling **T. rex in Town**. Daar kun je van alles leren over fossielen, evolutie, dino's en natuurlijk T. rex Trix! Door middel van spelletjes en*

¹³ Vroeger bestond er ook nog een Taptoe

activiteiten kom je erachter hoe Trix eruit zag, hoe hard ze kon rennen en hoe je zelf een dino kan opgraven. National Geographic Junior is er uitstekend in geslaagd om de aanpak van de tentoonstelling te vertalen naar een special waarin je nog veel meer leest, doet en ontdekt over dino's (en hun afstammelingen!).” – Corine van Impelen, Hoofd Communicatie & Evenementen

T.rex Trix in Naturalis¹⁴

Sommige van deze tijdschriften bestaan al ruim 50 jaar en komen vertrouwd over bij ouders en docenten die daar ook groot mee geworden zijn. De tijdschriften staan vol weetjes, puzzels, proefjes, moppen en verhaaltjes. Het doel is de kinderen op een leuke, maar ook leerzame manier kennis te laten maken met de wereld om hen heen.

Maar het aspect levensbeschouwing/mensvisie komt in de tijdschriften niet aan de orde – en dat is ook de bedoeling. Maar is dat ook de bedoeling van Blink Wereld.

Dan rijst de vraag: Hoe moet je je in de wereld dan oriënteren, laat staan de weg weten.

Een kaart of kompas wordt niet geboden...

Kerdoelen

De methodewijzer is er helder over: ‘Met Blink Wereld dek en herhaal je alle kerndoelen in groep 5 tot en met 8 in twintig lessen per jaar per vak. De lessen

¹⁴ Foto A.N.

geef je in vijftig tot zestig minuten.’ Daarnaast zijn er diverse mogelijkheden om te verdiepen of te verbreden. Ook worden er regelmatig toetsen aangeboden die aansluiten bij de Cito-toets Wereldoriëntatie.

SLO over kerndoelen¹⁵

Kerndoelen vormen, samen met de referentieniveaus voor taal en rekenen, de wettelijke kaders voor de kern van de onderwijsinhoud van het primair onderwijs. Kerndoelen laten op hoofdlijnen zien wat belangrijk wordt gevonden om kinderen mee te geven in het basisonderwijs. Het gaat om een globale beschrijving van belangrijke onderwijsinhouden.

PO Kerndoel 37 - De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.

PO Kerndoel 38 - De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met verschillen in opvattingen van mensen, en ze leren respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit.

Maar hoe werk je bijvoorbeeld kerndoelen 37 en 38 nu concreet uit?

Deze twee kerndoelen passen bij Burgerschap, al zijn er voor burgerschap nog geen duidelijke en verplichte (!) richtlijnen opgesteld, zo stelt de Minister van OCW¹⁶. Het gevolg hiervan is dat de Nederlandse leerlingen in burgerschapskennis achter blijven bij hun internationale leeftijdgenoten. De kerndoelen voor burgerschap zijn niet helder en de overheid geeft geen verplichte en concrete richtlijnen over wat leerlingen moeten leren.

Net als leerlingen hebben ook docenten vaak behoefte aan concretisering. SLO heeft daarom alle 58 kerndoelen, die sinds 2006 zijn vastgesteld, uitgewerkt, samen met inhoudslijnen en aanbodsdoelen (TULE).

Hoe moet je je vanuit respect gedragen ten aanzien van algemeen aanvaarde waarden en normen? Dan moet je dus weten wat respect is en wat algemeen aanvaarde waarden en normen zijn.

SLO werkt dit o.m. uit door gevoelens te uiten en te bespreken zonder vaststaande antwoorden te veronderstellen. Je kunt dus kiezen voor verschillende (seksuele) relatievormen en daar dien je de ander met vertrouwen en respect te behandelen. Volgens SLO moeten kinderen hun eigen voorkeuren verkennen. Dat is ook te zien op de eerste inhoudskaart voor het po en wel voor peuters: Oriëntatie op jezelf en de wereld. Het eerste dat wordt

¹⁵ [Kerndoelen - SLO](#)

¹⁶ De Minister van OCW aan de Tweede Kamer, 12 mei 2022

genoemd is ‘het herkennen van eigen gevoelens’, vervolgens ‘omgaan met eigen gevoelens’ en het ‘herkennen van gevoelens en emoties bij anderen’¹⁷. Vervolgens wordt samen leven en samen werken in de groep besproken om dan terecht te komen bij relaties en seksualiteit¹⁸.

In deze sfeer van ‘alles moet kunnen en alles moet je onderzoeken’ staan gevoel en ervaring voor SLO centraal. De vaste maat of het duidelijke kompas ontbreekt bij zowel SLO als de methode Blink Wereld. Daarom stelt SLO¹⁹ dat de huidige kerndoelen niet actueel en ruim geformuleerd zijn.

In april 2022 heeft SLO van het ministerie van OCW de opdracht gekregen om samen met het onderwijsveld concrete en actuele voorbeelden te maken van de kerndoelen. Deze geactualiseerde kerndoelen moeten aansluiten bij actuele ontwikkelingen in samenleving en onderwijs. Enerzijds is er dus een verplichting, zeker t.a.v. burgerschap, anderzijds zul je veel als school zelf moeten invullen. Op dit vlak bestaat dus een zekere spanning tussen het vele dat moet en dat wat er aan ruimte overblijft om zelf in te vullen. De methode Blink geeft een voorzet, maar uiteindelijk komt het op de school zelf aan hoe men hier primair invulling aan geeft.

SLO aanbodsdoelen

SLO heeft voor ieder leergebied van het primair onderwijs de inhoud (voor zowel kennis, vaardigheden als houding) geformuleerd in de vorm van aanbodsdoelen. Deze worden weergegeven in inhoudslijnen met drie fasen (fase 1/jonge kind, fase 2 en fase 3). Inhoudslijnen met aanbodsdoelen vormen een kader waarin inzichtelijk wordt gemaakt waar de leraar met de leerlingen aan werkt. Schoolteams (en andere partijen) kunnen dit kader gebruiken bij de ontwikkeling van eigen onderwijsleerlijnen en hiermee bouwen aan een schooleigen curriculum. Daarnaast zijn de onderwijsleerlijnen de basis voor een beredeneerd aanbod waarin ruimte is voor o.a. activiteiten, te gebruiken lesmateriaal en beoogd leerlinggedrag (bijv. in kind-, leer- of beheersingsdoelen).

Levensbeschouwelijke principes

Hoewel in het materiaal van Blink Wereld voortdurend wordt verwezen naar de wereld als basis en gezocht wordt naar het doel en de bedoeling van het onderwijs²⁰, komt men niet veel verder dan de filosofie van Hannah Arendt, die dit noemt: ‘de uitdaging om thuis proberen te zijn in de wereld’. Anders

¹⁷ Dit valt dan weer onder burgerschap

¹⁸ Zie hiervoor uitgebreider Vrijen in het onderwijs <https://logos.nl/vrijheid-van-onderwijs/>

¹⁹ [Actualisatie van de kerndoelen - SLO](#)

²⁰ Ontdek. pg 14

gezegd: uiteindelijk gaat het erom dat iemand wordt toegerust, dat iemand zich weet te oriënteren in de wereld...

Maar met welke tools wordt een kind dan toegerust?
Hoe moet het kind leren handelen en op welke basis?

Gert Biesta²¹ zegt over de Blink-thema's dat deze een ruimte openen waarin kinderen en de wereld elkaar kunnen ontmoeten. 'Daarin moet je dan niet onverschillig blijven. Daarom overladen we kinderen niet met feiten, maar focussen we op waar het om gaat'²².

Maar wáár het om gaat blijft de vraag.

Wat bij hem mist en wat de methode ook niet biedt zijn een visie op moraal, gesprekken over ethiek, omgang met waarden en normen en vooral een gezamenlijke basis waarop richting wordt gekozen en doelen worden gesteld. Je zou ook kunnen zeggen dat de paraplu ontbreekt waaronder alles samenvalt.

Uitgangspunten

Na lezing van dit artikel geeft de uitgever van de methode Blink Wereld nog vier uitgangspunten aan die leidend zijn bij ontwikkeling van het materiaal, zodat ook christelijke scholen kunnen toetsen of de methode Blink Wereld wel of niet goed aansluit op de eigen visie.

1 Een rijk wereldbeeld. Onderwijs moet de wereld zo realistisch mogelijk laten zien zoals die is. Bij Blink Wereld staan echte gebeurtenissen, problemen, enz. centraal. Zo raken leerlingen verwonderd en willen ze nieuwe dingen leren en een eigen mening vormen.

2 Wetenschappelijke traditie. Zij volgen de wetenschappelijke traditie over het ontstaan van de wereld. De meest logische en houdbare hypothese wordt over het voetlicht gebracht. Bij Blink Wereld wil men een rijk wereldbeeld schetsen waarin 'de' waarheid niet bestaat.

3 We onderstrepen bij Blink de democratische waarden, gelijkheid en respect voor elkaar. De school is de plek om de nog steeds aanwezige discriminatie aan te pakken. Het lesmateriaal doet recht aan de diversiteit en maakt discriminatie bespreekbaar.

4 Wij willen leerlingen een veilige oefenplaats bieden. Oefenen voor het leven als volwassene en de methode helpt om een kritische houding te ontwikkelen.

Maar ook deze vier uitgangspunten overtuigen niet dat de methode Blink Wereld geschikt zou zijn voor het christelijk onderwijs. Echte gebeurtenissen kunnen zeer confronterend zijn. Wetenschap is zeer relatief, zeker als het gaat om het ontstaan van de wereld – hoe kun je dit herhalen? De democratische

²¹ onderwijspedagoog

²² Methodewijzer, pg 36

waarde van gelijkheid bestaat niet in die zin dat mensen niet gelijk, maar wel gelijkwaardig zijn. En tenslotte roept de veilige oefenplaats vele vragen op gezien de zaken die in de methode Blink Wereld aan de orde worden gesteld.

Is er een mouw aan te passen?

Mens- en wereldbeschouwing blijven onbesproken. Filosofie komt spaarzaam aan de orde en zingevingsvragen als 'waar kom ik vandaan?', 'waarom ben ik hier?' en 'waar ga ik naar toe?', horen juist bij wereldoriëntatie thuis.

Tegengeworpen zou kunnen worden dat dat nu juist aan de school – die de methode kiest - zelf moet worden overgelaten. Maar hoe pas je daar een mouw aan als de bronnenboeken, opdrachten en het ruim aanwezige, actuele materiaal uitgaan van de oerknal, de evolutietheorie als feit neerzetten, alle ruimte bieden aan lesspecials over 'Ontluikende liefde', over seksuele- en genderidentiteit: Welke lovestory hoort bij wie? Filmlessen worden toegevoegd om de thema's van Blink Wereld te verrijken en verdiepen.

Juist die verrijking en verdieping blijken steeds moeilijker in te passen in het christelijk onderwijs. De waarden waarop het christelijk onderwijs is gebouwd staan diametraal op de verrijking en verdieping die de methode biedt, zonder het waarden te noemen.

Dat gaat gaandeweg steeds meer wringen.

Hoe lang zal het duren voordat er leven verschijnt of was het toeval of was het de Schepper? In NEMO staat een proefopstelling van het Miller-Urey-experiment.

Andere wereld

Uitgever Blink maakt echter wel vertrouwd met heel andere werelden.

Eenzijds is dat de duistere wereld van het bovennatuurlijke en demonische. De Okki maakt b.v. gebruik van de verhalen van Paul van Loon, de duistere

schrijver met zonnebril en hoed. Hij puzzelt met Dolfje (weerwolfje) en vertelt een enge droom waarin hij gelukkig weer een gewone jongen wordt. Verder wordt er getoverd met Foeksia en er worden boeken aanbevolen over weerwolven en heksen; de leerlingen moeten om taal te ontwikkelen immers lezen!

Anderzijds is dat in Blink Wereld de verloren wereld van de oertijd, waarin dino's de dienst uitmaakten. Niemand lijkt te weten dat ook de Bijbel over dino's spreekt en er zelfs over schrijft.²³

Het is jammer dat dergelijke 'onschuldige' bladen dit soort boodschappen nodig heeft om kinderen zich te leren oriënteren in de wereld, i.c. de demonische wereld of de dino-wereld.

De wereld van Freek

Hetzelfde gebeurt in het stripboek van Freek Vonk die ook op zoek is naar een andere wereld.

De strips in het stripboek zijn al eerder verschenen in het tijdschrift Wild van Freek²⁴. Dit tijdschrift is bestemd voor jonge avonturiers vanaf 7 jaar. In elke editie neemt Nederlands bekendste bioloog Freek Vonk kinderen mee op avontuur. Zo komen zij oog in oog te staan met wilde dieren, arriveren zij op onbekende plaatsen en beleven zij spannende avonturen.

Het lijkt erop dat de ontdekkingsdrang bij jonge kinderen hier door Studio Freek en Blink Media op een aantrekkelijke en laagdrempelige manier vorm wordt gegeven. De commerciële kant voert niet prominent de boventoon en de ondersteuning voor het onderwijs wordt duidelijk verwoord:

'Verwondering is de motor om essentiële kennis over te dragen...als er nieuwe werelden opengaan.'²⁵

Verwonderen kun je je over vele soorten dieren en hun (groeps)gedrag; over hun bijzondere eigenschappen. Verbazen kun je je over de verschillende soorten slurven die er zijn. Hoe je voorzichtig moet zijn met allerlei geurtjes die je op je lijf kunt spuiten en smeren; soms trekt het bepaalde (gevaarlijke) dieren aan. Op die manier zijn de strips wel te gebruiken.

²³ Job 38-41 vooral 40:20 en 41:10-12

²⁴ Ondertitel: Mee op avontuur

Uitgave: Wild van Freek bv; een gezamenlijk initiatief van Studio Freek en Blink Media.

²⁵ Methodewijzer Blink Wereld pg.4

Maar het gaat fout wanneer Freek op de Galapagos-eilanden terecht komt. Eerst sluit hij aan bij Darwin, die ontdekte dat er verschillende vinkjes op de diverse eilanden zijn te vinden afhankelijk van het voedsel dat ze daar aantreffen. Freek zegt dan: “Ze hebben zich aangepast aan hun omgeving. Dat noemen we: evolutie.”²⁶ Maar de werkelijkheid is dat we dit micro evolutie noemen of ook wel variatie binnen de soort. Vervolgens bouwt de getekende Freek hierop voort en mijmert over de gedachte dat alle mensen op aarde zijn ontstaan uit het eerste leven op aarde, miljarden jaren geleden. Miljarden jaren later kruipen de eerste vissen het land op omdat daar meer voedsel zou zijn. Een paar miljoen jaar later krijgen de vissen poten en sommigen dinosauriërs lange nekken omdat de bovenste blaadjes zo lekker zijn. Nog eens miljoenen jaren later verschijnt de mens die gaat jagen op de mammoet en zijn tijdgenoten.

Dan wordt Freek wakker en constateert hij dat het een droom was, maar wel een geweldige nacht.

Blink Wereld zet daar in het bronnenboek voor groep 5 het volgende naast:

“Miljoenen jaren geleden had je een mensachtig dier dat we homininae noemen. Het bijzondere was dat deze niet alleen op vier, maar ook op twee poten kon lopen. Uit de homininae ontstonden verschillende soorten dieren: gorilla’s, chimpansees, bonobo’s en... mensen.”²⁷

Echter, deze hypothese staat onder druk. Deze groep van primaten lijkt bij nader onderzoek niet herkenbaar in verbinding te staan met andere groepen. Bovendien is van de oudste vertegenwoordiger van de Hominoidea slechts één onderkaak in Kenia gevonden²⁸. Modern onderzoek van nieuwe fossiele vondsten, maakt duidelijk dat er groepen apen en aapachtigen bestonden naast de mensachtigen. Tussenvormen lijken vooralsnog niet te bestaan²⁹.

Bij monde van Freek en met steun van Blink Wereld wordt evolutie tot feit verheven. Daar worden geen onderzoeken naar gedaan of kritische vragen over gesteld.

Hier wrijven de waarden van de dunne onderbouwing in de methode met die van christelijke scholen die hun identiteit serieus nemen.

²⁶ Stripboek pg.40-42

²⁷ Blink Wereld. Natuur en techniek, bronnenboek groep 5, pg16

²⁸ Evolutie, het nieuwe studieboek, pg 263 e.v.

²⁹ Zie ook de dvd ‘Waar is de aapmens? Drei Linden Filmproduktion.

Wereld van liefde

Bij het thema 'Ontluikende liefde' gaat het om verschillende relaties die allemaal moeten kunnen en waar alles mag. De leerlingen moeten een liefdesverhaal kiezen en naar de persoon achter het verhaal zoeken. Tijdens die zoektocht moeten ze kijken en luisteren en aantekeningen maken. Zo moeten ze ontdekken dat liefde voor iedereen een ontdekkingstocht is.

Vragen komen aan de orde als: Ben ik een jongen of meisje? Ik (jongen) ben verliefd op een jongen uit mijn klas, Ik (meisje) hoorde haar op de nachtradio en werd meteen verliefd... In elke stad zijn LHBTQ-groepen.

'In deze les over diversiteit in de liefde kiezen de kinderen een hoofdpersoon en komen aan de hand van clues achter zijn of haar liefdesverhaal en de zoektocht die daarachter zit.'

Zo moeten zij het liefdesprofiel van hun hoofdpersoon noteren en een kruisje zetten bij een foto. De vraag is dan: Waarom denk je dat jouw persoon er zo uit ziet?

Tenslotte bespreken de leerlingen wat ze over liefde te weten zijn gekomen.

De leerlingen krijgen vooral informatie over wat er speelt in relaties en worden als het ware klaargestoomd om alles gewoon en normaal te vinden.

Opnieuw wringt hier de waardenbotsing tussen hen die een meer omliggende visie hebben op relaties en hen die daarover stilzwijgen.

Filmwereld

Ook de filmwereld speelt met regelmaat een rol in de lessen wereldoriëntatie. Zowel voor de vakgerichte aanpak als voor de geïntegreerde werkwijze zijn er filmlessen die de thema's verdiepen en verrijken. Voor de groepen 5 tot en met 8 zijn er in totaal 28 filmlessen met bijbehorende films, series en documentaires.

Een voorbeeld uit wereldverkenning groep 5 tot en met 8 met de titel: Jack bestelt een broertje

De leerlingen van groep 5 bekijken een film in het kader van thema 3: het wonderlijke lichaam. Daarnaast kijken ze naar de samenstelling van hun eigen gezin. Zo ontdekken ze dat je kenmerken hebt die je uniek maken, maar ook kenmerken hebt die lijken op die van je ouders, broers of zussen. Ook komen ze erachter dat ieder gezin uniek is.

De film gaat over Jack. 'Jack wil graag een broertje, maar hij heeft twee moeders. Waarom kunnen die eigenlijk geen broertje maken? Moet hij op zoek

naar een vader? Welke kenmerken moet die vader dan hebben? De kinderen onderzoeken welke kenmerken bij hun eigen gezin passen.'

Het wonderlijk lichaam

In thema 3: Het wonderlijke lichaam, wordt gesteld dat alles in ons lichaam met elkaar samenwerkt. Elk onderdeel heeft een eigen functie in een groter geheel, niks zit voor niks in of aan je lichaam. Samen zorgen de organen ervoor dat het lichaam goed functioneert. Les 2 breidt dit verder uit: Jij bent uniek en kan in het christelijk onderwijs gekoppeld worden aan een belangrijk beeld van de gemeente van Jezus Christus, namelijk het lichaam. In de Bijbel wordt op diverse plaatsen het lichaam als voorbeeld gebruikt om te laten zien dat alles samenwerkt en ieder daar zijn of haar plaats mag innemen (1 Co12). Hier zou een mouw aan te passen zijn ... ware het niet dat de film echt over de grenzen gaat voor de meeste christelijke scholen.

Lentekriebels

Dit jaar (2023) vond van 21 t/m 26 maart de week van de Lentekriebels plaats. Dat is een week waarin scholen extra aandacht geven aan de verplichte kerndoelen seksuele vorming.

Driestar educatief wil – door middel van de methode 'Wonderlijk gemaakt'- de christelijke en reformatorische scholen daarin steunen. Helaas gaat ook de Driestar mee in vaart der volkeren door het gevoel de maat te laten zijn op gebied van de seksualiteit. Dat gebeurt in deze methode onder meer door het uitgangspunt: "Jouw lichaam is van jou". Dat gaat nadrukkelijk in tegen Bijbelse principes³⁰.

In de Tweede Kamer werden op 21 maart Kamervragen gesteld aan de Minister van onderwijs. Ook deze vragen cirkelden rond het thema van de week: 'Wat vind ik fijn?'. Aan scholen zijn lespakketten en boekjes gestuurd door onder meer Rutgers, waarin zeer expliciet op allerlei zaken wordt ingegaan. Ook hier gaat het hoofdzakelijk om het gevoel dat de maat is en ontbreekt een Bijbels kompas.

De samenvatting van het interessante thema 3 hierboven lijkt echter wel op gespannen voet te staan met de ook belichtte samenlevingsvorm van 2 vrouwen, de 2 moeders van Jack. Hier wringt duidelijk iets. Immers, als er niks

³⁰ Zie ook het waardevolle artikel van ds. B.A. Zuiddam in Bijbels Beraad van 10-02-2023

voor niks in of aan je lichaam zit - dus ook de voortplantingsorganen – waarom kunnen 2 mensen van hetzelfde geslacht dan geen kinderen krijgen? Er staat in de les kinderen ‘maken’ en in de film wordt gesproken door Jack over ‘ze besloten een kind te nemen, mij dus!’ Jack wil voor zijn verjaardag geen konijn, maar een broertje? Wat kan daar nou zo moeilijk aan zijn? vraagt hij zich af. Jack gaat vervolgens op zoek naar een man die zijn ‘Willy’s’ wil verkopen of afstaan voor een broertje.

Maar dat blijkt uiteindelijk moeilijker dan gedacht.

Wringende Waarden

Jack zijn twee moeders lukt het niet samen een kind te krijgen. Van gezonde seksuele voorlichting is geen sprake. Wat wel naar voren komt is dat het normaal is dat twee moeders samen een kind hebben, maar een tweede kind lijkt dan in dit geval weer ver weg.

De moeders hebben daar geen organen voor, zo zou je kunnen concluderen, en kunnen de kinderwens alleen maar in vervulling laten gaan door artsen of derden te laten ingrijpen in het leven, het lichaam. Voor christelijke scholen komen hier ethiek en moraal om de hoek kijken. Wie de Bijbel serieus neemt kan niet voorbijgaan aan wat God daarin over relaties en seksualiteit zegt, over goed en fout, waarheid en leugen.

Hier wringt het in de methode, hier botsen waarden, hoeveel acceptabele feiten er ook in de boeken staan.

De methode kiest voor meerdere, alternatieve vormen van gezin-zijn, waaronder 2 mannen met een kind, 2 vrouwen met een kind, een alleenstaande moeder met een kind, enz.

De methode kiest voor het ontstaan van het heelal als gevolg van een oerknal en het ontstaan van alle leven als gevolg van evolutie.

Voorlopige conclusie

Over het algemeen is te zien dat er hier mensen samenwerken die verstand hebben van onderwijs en kinderen, die liefde hebben voor hun vak en mooie uitgaven aan scholen kunnen aanbieden.

Maar, is daarmee de methode goed of goed genoeg?

Het is duidelijk dat er kenners van de eisen op gebied van kerndoelen aan het werk zijn geweest en dat zij weten wat er bij burgerschap komt kijken. Zij weten echter ook dat de eisen van de samenleving via de politiek de scholen – en ook het thuisonderwijs- binnenkomen.

Collegiale consultatie

Er is voor deze bespreking ook contact gezocht met huidige gebruikers of potentiële gebruikers van (delen van) de methode, met name voor wat betreft de groepen 5 en verder. Het is begrijpelijk dat niet ieder met naam en toenaam in een dergelijke bespreking wil komen te staan. Daarom worden er op deze plaats slechts enkele opmerkingen gemaakt.

De methode Blink Wereld wordt niet als echt geïntegreerd gezien. Er worden vele, op zichzelf staande, interessante feiten rond thema's gegroepeerd. Daarom is het meer los-zand dan een geïntegreerde methode. Daarbij dienen de werkboeken te veel als invuloefeningen. Als hoofdbezwaar zien veel leerkrachten en ouders het gemak waarmee de theorieën van de oerknal en de evolutie voor waar en daarmee als feit worden neergezet.

Een directeur van een basisschool in een provinciehoofdstad, laat desgevraagd weten zich te hebben verkeken op de inhoud van dit artikel. Die inhoudelijkheid maakt dat hij niet officieel kan reageren. Zijn conclusie is, dat als je de identiteit van de school serieus neemt, je niet gemakkelijk uit de voeten kunt met de gekozen methode Blink Wereld. Dat geldt voor veel lessen en methodes. Daarom wordt regelmatig gesproken met de professional, die is aangenomen op de school, conform het geldende benoemingsbeleid waarin de christelijke uitgangspunten ondertekend worden.

Blijft staan de vraag of deze methode geschikt voor alle schoolsoorten?

Wie de identiteit van de christelijke school serieus neemt, kan niet gemakkelijk uit de voeten met deze methode. Maar het is de vraag of dat de verantwoordelijkheid van de uitgever is, of dat hier een taak voor de school ligt.

Mogelijk is er hier en daar een mouw aan te passen. Maar er moet wel werk worden verzet om deze methode geschikt te maken voor het christelijk onderwijs. Gebruiksklaar is deze methode zeker niet. Maar hoe dan ook, het onderwijs heeft een Kompas nodig. Het christelijk onderwijs vindt dat in het Woord van God. De waarden die daarin worden aangegeven bieden richting voor leraar en leerling. Die Bijbelse waarden wringen met de waarden die tussen de regels door in Blink worden voorondersteld. Blink mist het kompas naar het goud, want het is niet alles goud wat er Blinkt.

Nieuwleusen, maart 2023